ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ «ΜΟΝΤ»

Τὸ κόστος τῆς ὑγείας καὶ τὰ «συστήματα»

ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ

3ον

Στὰ χρόνια τοῦ '40, ἡ Οὐγγαρία μετροῦσε περίπου 10.500 γιατροὺς γιὰ ἕναν πληθυσμὸ πάνω ἀπὸ ἐννιὰ ἑκατομμύρια. Σήμερα ὁ ἀριθμὸς τους ἔχει σχεδὸν τριπλασιασθῆ (26.300, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ 54% γυναῖκες) ἐνῶ ὁ πληθυσμὸς δὲν σημείωσε ἀντίστοιχη δημογραφικὴ ἀνάπτυξη (10.500.000). Ἔτσι στοὺς 10.000 κατοίκους ἀντιστοιχοῦν 26 γιατροί. Ὅσο γιὰ τὶς νοσοκομειακὲς κλίνες ποὺ βρίσκονται ἀκόμη σὲ πολὺ φτωχὴ κατάσταση, ὁ ἀριθμός τους σχεδὸν διπλασιάσθηκε: πέρασε ἀπὸ τὶς 47.000 στὶς 88.000. Δηλαδὴ στοὺς 10.000 κατοίκους, ἀντιστοιχοῦν 86 κρεβάτια. Τέλος, ἐνῶ πρὶν 30 χρόνια, λιγώτερο ἀπὸ 30% τοῦ λαοῦ εἶχε κοινωνικὴ ἀσφάλιση — ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ποὺ πέθαιναν χωρὶς κἀν νὰ τοὺς δῆ γιατρὸς ἦταν τρομερός», μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ διευθυντὴς ἑνὸς νοσοκομείου τῆς Βουδαπέστης — ἀπὸ τὴν 1η Ἰουλίου 1975, ὅλοι οἱ Οὐγγροι χωρὶς καμμιὰ διάκριση, ἔχουν δικαίωμα γιὰ τὴν παροχὴ δωρεὰν ἰατροφαρμακευτικῆς περίθαλψης.

Ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς μαζικοῦ συστήματος ὑγείας ποὺ ἁπλώνει τὰ πλοκάμια του σ' ὅλη τὴν χώρα, συνετέλεσε στὴν μείωση τοῦ ποσοστοῦ βρεφικῆς θνησιμότητας ἀπὸ 131,4 τοῖς χιλίοις σὲ 33,9 τοῖς χιλίοις. Τὸ ἀνώτατο ὅριο ζωῆς ποὺ τὸ 1938 ἦταν 38 χρόνια, σήμερα εἶναι 66,3 γιὰ τοὺς ἄνδρες, καὶ 72,2 γιὰ τὶς γυναῖκες.

Σὲ σχέση μὲ τὰ ἀντίστοιχα τῶν δυτικῶν χωρῶν, μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα μᾶς φαίνονται περισσότερο ἱκανοποιητικά. Ἀλλὰ οἱ Οὐγγροι ὑπεύθυνοι ἀποφεύγουν νὰ κάνουν μιὰ τέτοια σύγκριση καὶ περιορίζονται στὸ νὰ ἀντιπαραβάλουν τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν χώρα τους τὴν ἐπαύριο τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου μὲ τὴν σημερινή. Μὲ βάση τὶς ἴδιες ἀρχὲς ποὺ διέπουν καὶ τὶς γειτονικὲς σοσιαλιστικὲς χῶρες, οἱ ἡγέτες προσπάθησαν ὡστόσο νὰ δημιουργήσουν ἕνα πρωτότυπο σύστημα κρατικοποιημένης ὑγείας.

Τὸ ὑπουργεῖο Ὑγιεινῆς εἶναι ἡ ἀνώτατη βαθμίδα ἀπὸ ὅπου λύνονται ὅλα τὰ ἐπαγγελματικὰ θέματα, εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν γιατρῶν, εἴτε πρόκειται γιὰ τὸν ἀριθμό τους, εἴτε γιὰ τὶς ἀμοιβές τους. Εἶναι ἐπίσης ἐπιφορτισμένο μὲ τὸν προγραμματισμὸ τοῦ ὑγειονομικοῦ δικτύου, μὲ τὴν «ὁμοιόμορφη» διάδοση διαφόρων θεραπευτικῶν μεθόδων καὶ τεχνικῶν μέσων.

«Ἕνας ἀπὸ τοὺς βασικοὺς στόχους ποὺ ἔχουμε τοποθετήσει εἶπε ὁ Μπάλοχ, εἶναι νὰ προσφέρουμε ἴσες θεραπευτικὲς φροντίδες ὄχι μόνον ἀπὸ ποσοστικὴ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ποιοτικὴ ἄποψη. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ χρῆμα, ἀλλὰ κυρίως πρέπει νὰ καταργηθοῦν οἱ παλιὲς παραδόσεις στὶς ὁποῖες εἶναι προσηλωμένο τὸ ἰατρικὸ σῶμα. «Μερικοὶ γιατροί, πρόσθεσε, ἀνέχονται μὲ δυσφορία τὶς κατευθυντήριες συμβουλὲς τῶν 43 ἐθνικῶν κινητῶν ἱνστιτούτων ποὺ βοηθοῦν τὸ ὑπουργεῖο σ' αὐτὴ του τὴν προσπάθεια». Ἀντίθετα τὸ σύνολο τοῦ ἰατρικοῦ σώματος δέχεται εὐχάριστα νὰ ὑποβάλλεται, κάθε τρία ἢ πέντε χρόνια σὲ μιὰ νοσοκομειακὴ μὲ τεκπαίδευση τελειοποίησης ποὺ ποικίλλει ἀπὸ ἕνα ἕως δύο μῆνες.

Παρ' ὅλα αὐτά, μέσα σ' αὐτὸ τὸ κρατικοποιημένο σύστημα ὑγείας ἀναγνωρίζεται μιὰ κάποια αὐτονομία στὰ δημοτικὰ καὶ περιφερειακὰ συμβούλια ἔτσι ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀνταποκρίνονται στὶς συνθῆκες καὶ στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ τόπου.

Διαιρεμένη σὲ 19 διαμερίσματα, τέσσερεις δήμους καὶ τὴν πρωτεύουσά τους ἡ Οὐγγαρία καλύπτεται ἀπὸ ἕνα δίκτυο 4.000 «ἰατρικοὺς τομεῖς» ποὺ ὁ καθένας, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, καλύπτει μιὰ περιοχὴ 2.000 ἕως 2.600 κατοίκων. Στὴν πραγματικότητα, ὁ παθολόγος ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ στοιχεῖο αὐτῶν τῶν τομέων ἔχει τὴν φροντίδα 3.000 ἀτόμων. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ξεπερνᾶ τὸ κατώφλι τῶν 2.600, τότε νόμιμα διορίζεται στὴν περιοχὴ καὶ δεύτερος γιατρός. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχει κάποιος ὑποψήφιος γιὰ τὴν θέση. Γιατί, ἀκόμη καὶ στὴν Οὐγγαρία, μερικὲς περιοχὲς (ὅπως καὶ ὡρισμένοι κλάδοι τῆς ἰατρικῆς) θεωροῦνται σὰν «ἐλάχιστα ἑλκυστικές» μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐρημώνουν ἀπὸ τὸ ἰατρικὸ σῶμα, παρὰ τὰ σημαντικὰ ποσὰ ποὺ προσφέρει πολλὲς φορὲς τὸ κράτος. Τὸ 1974, τὸ ποσοστὸ τῶν κενῶν θέσεων ἀνέρχονταν σὲ 8,6% ἐπὶ τοῦ συνόλου.

ΠΟΥΡΜΠΟΥΑΡ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑΤΡΟΥΣ

Κάθε κάτοικος ἑνὸς τομέα μπορεῖ νὰ ἐξετασθῆ δωρεὰν καὶ κάθε φορὰ ποὺ τὸ θέλει ὁ γιατρὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐξαρτᾶται, πηγαίνοντας στὸ ἰατρεῖο εἴτε καλώντας τον στὸ σπίτι. «Καὶ στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη περίπτωση πρέπει νὰ ὀπλιζόμαστε μὲ ὑπομονὴ καὶ νὰ ἑτοιμαζόμαστε γιὰ πολύωρη ἀναμονή», παραπονιοῦνται πολλοὶ Οὐγγροι. Οἱ γιατροὶ ἔχουν πολλὲς φορὲς ὑπερβολικὸ φόρτο ἐργασίας.

Ἀλλὰ οἱ Οὐγγροι ἔχουν πάρει μαθήματα ἀπὸ τὴν πολυβασανισμένη ἱστορία τους: ἔμαθαν νὰ ἐπιζοῦν ἀκόμη καὶ σὲ «μαῦρα χρόνια» καὶ ἔτσι καταφέρνουν καὶ στὸν τομέα τῆς ὑγείας νὰ ἐξουδετερώνουν τὶς δυσκολίες χάρις στὴν τακτικὴ τῶν πουρμπουάρ. Ἡ συνήθεια αὐτὴ παρατηρεῖται σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἀπὸ τὰ πιὸ χαμηλὰ ὡς τὰ πιὸ ψηλὰ τῆς κλίμακας, ἀπὸ τὸ ἰατρεῖο ἐξέτασης ἕως τὰ νοσοκομεῖα καὶ τοὺς οἴκους θεραπείας. Μπῆκε στὶς συνήθειες πρὸς μεγάλη λύπη τῶν ὑπεύθυνων τῆς ὑγείας, ποὺ παραδέχονται ὅτι μπορεῖ βέβαια ὁ βασικὸς μισθὸς ἑνὸς γιατροῦ νὰ μὴν εἶναι πολὺ ψηλός, (κατὰ μέσον ὅρο γιὰ ἕναν ἀρχάριο 3.900 δραχμὲς τὸν μῆνα χωρὶς τὰ διάφορα βρίμ) καὶ μερικὲς φορὲς νὰ εἶναι κατώτερος ἀπὸ τοῦ εἰδικευμένου ἐργάτη, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν εἶναι λόγος «γιὰ νὰ συμπληρώνουν οἱ γιατροὶ τὰ εἰσοδήματά τους μὲ πουρμπουὰρ ὅπως οἱ κουρεῖς».

Ξεπερασμένη ἰατρικὴ νοοτροπία ἐξ αἰτίας ἑνὸς συστήματος κρατικοποιημένης ὑγείας; Θὰ ἦταν ἀφελὲς νὰ διατυπωθῆ ἕνα τόσο ἁπλοϊκὸ ἐρώτημα. Ἴσως, ὅπως μᾶς ἐξήγησαν στὴν διάρκεια ἰδιαιτέρων συζητήσεων, τὸ γεγονὸς αὐτὸ νὰ ὀφείλεται στὴν ἀνάγκη ποὺ νοιώθει, ἐδῶ ὅπως καὶ ἀλλοῦ, ἡ πλειονότητα τοῦ ἰατρικοῦ σώματος νὰ ἀπολαμβάνη μερικὰ προνόμια καὶ ἰδιαίτερα μεγάλα εἰσοδήματα. Κάτι ποὺ πρέπει νὰ σημειωθῆ εἶναι ὅτι τὸ αἴτημα αὐτὸ δὲν εἶναι ὅτι τὸ αἴτημα αὐτὸ δὲν εἶναι καὶ τόσο ἔντονο στὴν Οὐγγαρία ὅπου πολλοὶ γιατροὶ ἐπιδοκιμάζουν τὴν κατεστημένη ὀργάνωση καὶ ἀφοσιώνονται ὁλόψυχα στὸ ἔργο τους.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Πρὶν ἀπὸ 113 χρόνια

Πῶς φτάσαμε τὸ 1864 στὴν ἕνωση τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΤΕ "ΠΡΟΣΤΑΤΩΝ,,

Τὰ πρῶτα χελιδόνια τῆς ἀνοιξης τοῦ 1864 φέρνουν μαζί τους τὸ μήνυμα τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Στὶς 29 τοῦ Μάρτη, τοῦ μῆνα μὲ τὴν πιὸ ζηλευτὴ θέση στὴ νεώτερη Ἑλληνικὴ Ἱστορία, μιὰ συνθήκη ἀνάμεσα στὶς «παραστάτιδες δυνάμεις» καὶ τὴ χώρα μας, βάζει τέρμα στὸ καθεστὼς τῆς «προστασίας», ἕνα καθεστὼς ποὺ κράτησε δέσμια, πεντακόσια ἑπάνω—κάτω χρόνια, τὰ ὄμορφα νησιὰ τοῦ Ἰονίου. Δυὸ μῆνες ἀργότερα στὶς 21 τοῦ Μάη, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, Θραασ. Ζαΐμης, θὰ παραλάβει τὴ διοίκησή τους ἀπὸ τὸν τελευταῖο Ἄγγλο «προστάτη — ἁρμοστήν, θὰ ὑψώσει τὴ γαλανόλευκη στὸ ἱερὸ τους χῶμα καὶ θὰ κηρύξει μὲ τὸν ἐπισημότερο τρόπο τὸ τέλος τοῦ πολύχρονου καὶ πολύμοχθου ἀγῶνα γιὰ τὴ λευτεριά. Γιὰ νἄρθει ὅμως ἡ μέρα αὐτή, χρειάστηκαν πόνοι καὶ δάκρυα, αἵματα καὶ θυσίες καὶ καταστροφὲς γιατὶ οἱ «προστάτες» καὶ πολλοὶ ἦσαν καὶ ἰδιαίτερο ζῆλο ἔδειξαν γιὰ τὴν «προστασία» τους. Τὰ νησιά, ἐλεύθερα καὶ ἀνεξάρτητα μέχρι τὸ 1386, δὲν ἀποτελοῦσαν ἑνιαῖο πολιτικὸ σύνολο. Τὴ χρονιὰ αὐτή, ὁ Βενετὸς ναύαρχος Μιάνι, κυριεύει τὴ Κέρκυρα καὶ μέσα σὲ λίγα χρόνια ἐπεκτείνει τὴ Βενετοκρατία καὶ στὰ ὑπόλοιπα νησιά. Ἡ συγχώνευση τους στὸ Ἑνετικὸ κράτος, ποὺ ἀκολούθησε, ἀπομάκρυνε τὸν κίνδυνο καὶ τὴ βουλιμία τῶν τυχοδιωκτῶν τῆς δύσης καὶ σταμάτησε τὴ λεηλασία τῶν πειρατῶν. Τὸ προσφιλὲς στοὺς Ἑνετοὺς πολίτευμα τῆς ἀριστοκρατίας ἐπιβάλλεται στοὺς νησιῶτες, ποὺ τὸ δέχονται σὰν κάτι ποὺ δὲν ἦταν χειρότερο ἀπὸ τὸν Τούρκικο ζυγὸ στὸν ὁποῖον ζοῦσαν οἱ ἀδελφοί τους τῆς ὑπόλοιπης χώρας. «Γενικὸς προβλεπτὴς» διορίζεται γιὰ τὴν ἐποπτεία ὅλων τῶν νησιῶν, ἐνῶ στὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τοποθετεῖται καὶ «προβλεπτὴς» — διοικητὴς γιὰ νὰ φροντίζουν κι' οἱ δύο «τὴν προκοπὴν καὶ τὴν πρόοδον τῶν κατοίκων τους». Τετρακόσια χρόνια θὰ κρατήσει ἡ Βενετοκρατία στὰ νησιά. Ὁ Βοναπάρτης θὰ τοὺς ἀντικαταστήσει τὸν Ἰούνιο τοῦ 1797. Ὁ στρατηγὸς του Ζαντιλί, πατώντας τὴ γῆ τῶν Φαιάκων, ὑπόσχεται πὼς «θὰ καταστήσει τὰ νησιὰ ἐλεύθερα καὶ θὰ συντελέσει ν' ἀναφανοῦν καὶ πάλι σ' αὐτὰ οἱ ἀρετὲς τῶν Μιλτιαδῶν καὶ τῶν Θεμιστοκλέων». Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων ὑποσχέσεων τοῦ Ναπολέοντα. Τὰ πλήθη ποὺ ὑποδέχτηκαν τὸ στρατηγό, ξέσπασαν σὲ ζητωκραυγές. Ο πρωτοπαπάς, τῆς πόλης Χαλκιόπουλος Μάντζαρος τοῦ προσφέρει τὴν Ὀδύσεια τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ λέγει: «Μὴν περὶ φρονήσετε τὸ λαὸ αὐτόν, ἀλλὰ διδαχθεῖτε νὰ τὸν ἐκτιμᾶτε, διαβάζοντας τὸ βιβλίο τοῦτο». Πόσο βάθος ἀλήθεια κρύβονταν, στὰ ἁπλὰ λόγια τοῦ σοφοῦ ἱερωμένου! Μήπως καὶ οἱ Γάλλοι δὲν εἶχαν δεχτεῖ τὴ γοητεία καὶ τὸ φῶς τῆς μικρῆς μας πατρίδας στὶς μέρες τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξας της;

Τὴ διοίκηση τῶν Βενετῶν τὴν παίρνει στὰ μέρια της τὴ «δημοτικὴ ἀρχὴ» μὲ πρόεδρο τὸ Θεοτόκη. Ἡ χρυσὴ βίβλος τῶν εὐγενῶν καίγεται. Ὁ λαός, ἐξαλλος ἀπὸ χαρὰ πανηγυρίζει καὶ τὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ τὶς γειτονιὲς καὶ τὶς ρούγες τῶν νησιῶν. Μὰ ἡ πρώτη γαλλικὴ κυριαρχία δὲν κράτησε πολύ. Ὁ στόλος τῶν Γαλλῶν καταστρέφεται στὸ Ἀμπουκὶρ καὶ οἱ Ρῶσοι μὲ τοὺς Τούρκους εἶναι οἱ νέοι «προστάτες» τῶν νησιῶν. Σφαγές, λεηλασίες, ἐμπρησμοί. Εἶναι τὰ πρῶτα μηνύματα τοῦ νέου δυνάστη. Τὸ ἀριστοκρατικὸ πολίτευμα ἔρχεται πάλι στὸ προσκήνιο. Ἡ διορισμένη κυβέρνηση τῶν νησιῶν στέλνει συγχαρητήρια κι' εὐχαριστήρια γράμματα στὸ Σουλτάνο κα τὸν Τσάρο, καθὼς καὶ στὸ νικητὴ τοῦ Ἀμπουκὶρ Νέλσωνα. Μὲ τὴ συνθήκη τῆς Κωνσταντινουπόλεως (Μάρτης τοῦ 1800) ἱδρύεται ἡ Ἰόνιος Πολιτεία μὲ «προστάτη» τὸ Σουλτάνο! Ὁ λύκος στὴν ὑπηρεσία τῶν προβάτων! Τὸ «βυζαντινὸ» πολίτευμα ποὺ παραχωρήθηκε ἀπ' τὴ «μεγαλοψυχία τοῦ πολυχρονεμένου», εἶναι τόσο φιλελεύθερο, ποὺ κάνει τοὺς ἄμοιρους νησιῶτες ν' ἁρπάξουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ ὑψώσουν στὰ κάστρα τους, τὴν ἀγγλικὴ σημαία, πιστεύοντας οἱ δύστυχοι πὼς κάτι καλύτερο θὰ βρίσκαν στὴν ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς ποὺ ἐπιθυμοῦσαν. Μὲ τὴ συμφωνία τῆς Ἀμιένης (1802) στάλθηκε στὰ νησιά, σὰν εἰρηνοποιός, ὁ Ζακυνθινὸς κόμης Μοτσενίγος. Νέο σύνταγμα ψηφίζεται καὶ ἡ Ἰόνιος Πολιτεία μετονομάζεται σὲ «Δημοκρατία τῶν Ἑπτανήσων» μόνο ποὺ οἱ ἑπτανήσιοι, Δημοκρατία ἀκοῦνε ἀλλὰ Δημοκρατία πουθενὰ δὲν βλέπουν. Πέντε χρόνια ἀργότερα τὰ συμφέροντα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς ὁδήγησαν στὴ συνθήκη τοῦ Τιλσὶτ καὶ τὰ νησιὰ γιὰ δεύτερη φορὰ παραχωροῦνται στοὺς Γάλλους. Τὸ σύνταγμα τοῦ Μοτσενίγου καταργεῖται καὶ τὸ σύστημα διοικήσεως τῆς πρώτης γαλλικῆς κυριαρχίας ἐπαναφέρεται. Οἱ Ἄγγλοι στὸ μεταξύ, διαφωνοῦντες μὲ τοῦ Τιλσὶτ τὴ μοιρασιά, ἔχουν ἀποκλείσει τὰ νησιὰ φλεγόμενοι κι' αὐτοὶ ἀπὸ τῆς «προστασίας» τὸν πόθο. Ἡ καταστροφὴ τῆς μεγάλης στρατιᾶς τοῦ Ναπολέοντα στὴ Ρωσία, ἡ ἐπανάσταση τῶν Λευκαδίων ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ μακροχρόνιος ἀποκλεισμὸς, φέρνουν τοὺς Ἄγγλους στὰ νησιά. (Συνθήκη Παρισιοῦ 5 Νοεμβρίου 1815). Νέα περίοδος δοκιμασιῶν, ἀγώνων αἵματος, ἀφοῦ ὁ νέος δυνάστης «εἶχεν ἀσκηθεῖ νὰ παίξει τὸ ρόλο τοῦ προστάτη ἂν ὄχι καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὁπωσδήποτε ὅμως γιὰ περισσότερο χρόνο ἀπ' ὅλους». Ἡ ἀσάφεια ἐξάλλου τῶν κειμένων τῆς συνθήκης ἦταν τέτοια ὥστε, μποροῦσε νὰ ὑπάρχει μὲν ἐλεύθερο «Ἡνωμένο Κράτος τῶν Ἰονίων νήσων» τὰ κυριαρχικά του ὅμως δικαιώματα νὰ βρίσκωνται στὰ χέρια τῶν Βρεταννῶν. Ἕνα χρόνο μετὰ τὴν ἐγκατάσταση τοῦ πρώτου Ἄγγλου ἁρμοστῆ, Θωμᾶ Μαϊτλανδ, μπαίνει σ' ἐφαρμογὴ (1 Ἰανουαρίου 1818) ἕνα «Σύνταγμα» ποὺ ψηφίσθηκε «νόμιμα», ἀφοῦ κατὰ τὴν συζήτηση τῶν ἄρθρων του, τὰ τηλεβόλα τοῦ φρουρίου τῆς Κέρκυρας ἦταν στραμμένα κατὰ τὴν πόλη, πολλοὶ πρόκριτοι εἶχαν συλληφθεῖ καὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ζωηροὺς κατοίκους εἶχαν ἐξοριστεῖ. Μὲ τὸ «σύνταγμα» ἱδρύονταν Γερουσία καὶ Βουλή, μὰ ὁ Μαϊτλανδ κρατοῦσε γιὰ λογαριασμό του τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας. Ἡ πρώτη «προστατευτικὴ πράξη» τοῦ ἁρμοστῆ, ἦταν τὸ ξεπούλημα τῆς Πάργας, ποὺ τότε ἀνῆκε στὰ νησιά, στὸν Ἀλὶ Πασᾶ γιὰ 150 χιλιάδες λίρες. «Μυσαρότερη πράξη δυνάμεως χριστιανικῆς, ἐναντίον μικροῦ λαοῦ χριστιανικοῦ, ποὺ πολεμοῦσε γιὰ τὴν προστασία της καὶ ποὺ παράδωσε μὲ πίστη τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσιά του στὴ φύλαξή της, ποὺ ἐμπιστεύτηκε σ' αὐτὴν τὴν τιμὴ τῆς πατρίδας, ἡ ἱστορία δὲν μνημονεύει», σημειώνει ὁ ἱστορικὸς τῆς ἐποχῆς. Μὰ οἱ Παργινοὶ δὲν γονατίζουν. Ἀντιδροῦν καὶ ἀποφασίζουν νὰ θαφτοῦν κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῶν σπιτιῶν τους. Οὔτε κι' αὐτὸ ὅμως τὸ ἐπιτρέπουν «οἱ προστάτες». Τοὺς ἐμποδίζουν ἀκόμη νὰ πάρουν μαζί τους ὅ,τι τοὺς εἶναι μπορετό: εἰκόνες, σκεύη, πολύτιμα ἀντικείμενα γιατὶ ὅλα, μὰ ὅλα τἄχαν πουλήσει στὸν Ἀλή. Ὁ δρόμος τῆς προσφυγιᾶς τοὺς ἀπόμεινε. Μὰ πρὶν τὸν πάρουν, ξεθάβουν τὰ κόκκαλα τῶν προγόνων τους καὶ τὰ καίνε στῆς Πάργας τὴ πλατεία τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1815. Τὸ πονεμένο τραγούδι: «Ἀστροπελέκι τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς δικαιοσύνης, »κάψατε τὸν Ἀλὴ Πασᾶ καὶ (τοὺς κακοὺς Ἐγγλέζους. »Γιὰ νὰ ἰδοῦν οἱ τύραννοι πῶς (ὁ Θεὸς παιδεύει...». τοὺς συνοδεύει στὸ δρόμο τῆς ἐξορίας. Εἶναι ἡ ἀντίδραση τῶν φτωχῶν στοὺς δυνατούς, τὸ πικρὸ παράπονο τῶν ξεσπιτωμένων. Ὡστόσο ἡ Πάργα τους θὰ μείνει στὰ χέρια τῶν Τούρκων μέχρι τὰ 1913. Ἡ καταπίεση κι' ἡ ἀδικία φουσκώνουν τὰ στήθη τῶν νησιωτῶν. Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1819 πρῶτοι καὶ πάλι οἱ Λευκαδίτες σηκώνουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν «προστατῶν», γιὰ νὰ πληρώσουν, καὶ ὄχι μόνο αὐταί, μὲ βασανιστήρια καὶ ἐκτελέσεις τὴν «ἀχαριστία» καὶ τὴν «ἀγνωμοσύνη» τους. «Οἱ ὀδόντες αὐτῶν, ὅπλον καὶ βέλη» ἀκονισμένα γιὰ τὰ κορμιὰ τῶν ἀθώων ἀγωνιστῶν. «Τὰ πτώματα τῶν ἀπαγχονισθέντων πατριωτῶν ἀσφάλτω πρειηλειμμένα, ἐν σιδηροῖς κλωβοῖς ἀνηρτήθησαν παρὰ τὰς λεωφόρους» στὶς 30 Σεπτεμβρίου τοῦ 1821 ἴσως γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὴν προσπάθεια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ποὺ μάχονται γιὰ τὴν ἀποτίναξη τῶν Τούρκων στὸ Βαλτέτσι καὶ τὴν Τριπολιτσά! Ἡ ἱστορία θὰ ἐπαναληφθῆ ἀργότερα στὴ Κύπρο. Κι' ἐκεῖ, οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι, θὰ στείλουν λουλούδια στὴν ἀγχόνη, τὸν Παλληκαρίδη καὶ τὸ Ζάκο, τὸν Καραολῆ καὶ τὸν Δημητρίου καὶ ἄλλους τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστές.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ Μαϊτλανδ, ὁ Ντούγκλας, θέλοντας ν' ἀλλάξει, ποιὸς ξέρει γιὰ ποιὸ σκοπό, τοὺς βαθμοὺς συγγενείας ποὺ ἀποτελοῦσαν κώλυμα γάμου, ἤρθε σὲ ρήξη μὲ τὸν Πατριάρχη ποὺ ἀρνήθηκε νὰ δεχτεῖ τὴν αὐθαιρεσία του (1840). Κι' ἡ Πύλη τότε, μετὰ ἀπὸ ἀξίωση τῶν Ἄγγλων, ἔπαυσε τὸν προκαθήμενο τῆς ἐκκλησίας, δίνοντας ἔτσι «νέαν ἀπόδειξιν τῆς μερίμνης τοῦ Μεγαλειοτάτου Σουλτάνου, ἵνα ἱκανοποιῇ εἰς πᾶσαν περίστασιν τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τῶν φίλων κρατῶν», εἰς βάρος πάντα ὅμως, τῶν Ἑλλήνων «ἐχθρῶν». «Τὸ φρικτὸ κύκλο τῶν μεγάλων συμφορῶν τῶν ἑπτανησίων, κλείνει, Αὔγουστος τοῦ 1849, ὁ ὁμαδικὸς ἀπαγχονισμὸς σαραντα πατριωτῶν καὶ ὁ ραβδισμὸς ἄλλων τετρακοσίων». «Ἐφονοκτονήθη λοιπὸν καὶ ἐμιάνθη ἡ γῆ τῶν νησιῶν μὲ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων «προστατῶν».

Ὁ ἄνεμος ὅμως τῆς ἐλευθερίας κι' ὁ πόθος γιὰ τὴν ἕνωση ποὺ σιγόκαιγε στὰ στήθη τῶν ἑπτανησίων, δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ σβήσει μὲ φυλακίσεις κι' ἐξορίες, μὲ ἐκτελέσεις καὶ ἀπαγχονισμούς. Ἡ Ἀγγλία, κάτω ἀπὸ τὴν πίεση Ἑλλήνων καὶ ξένων καὶ μὲ τὴν πεποίθηση πὼς θὰ δένε στὸ ἅρμα της τὴν πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδας, παραχώρησε στὸ τέλος τὰ νησιά. Ἡ Βουλὴ τῆς ἑπτανήσου, τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1863, ψηφίζει τὴν ἕνωση, οἱ πληρεξούσιοι μὲ τὸν Βαλαωρίτη μπροστὰ, φτάνουν στὴν Ἀθήνα κι' ὁ Μαραθώνιος τῶν θυσιῶν τελειώνει. Ἡ ἐπέτειος τῆς ἑνώσεως, πέρα ἀπ' τὴ χαρούμενη ἀτμόσφαιρα ποὺ δημιουργεῖ, δίδει τὴν εὐκαιρία νὰ συνειδητοποιήσουμε καλὰ τὸ χρέος μας πρὸς τὴν παράδοση καὶ τὴν ἱστορικὴ μνήμη, ἡ καλλιέργεια τῶν ὁποίων θὰ μᾶς διδάξει πολλὰ γιὰ τὶς προθέσεις καὶ τὸ ρόλο τῶν κάθε λογῆς «προστατῶν». Ἡ προσταγὴ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων. Ἀπὸ κεῖ ποὺ ἀρχίζει ἡ ἱστορία μας.

ΕΛΕΥΘ. ΜΑΡΙΝΕΛΛΗΣ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΟ 17)4 — 15)7)1977

Α' ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΤΡΩΝ — ΣΑΜΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ

ΕΚ ΠΑΤΡΩΝ — ΕΚ ΣΑΜΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ
11.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΟΧΛΗΡΑ) — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (καὶ ΚΕΡΚΥΡΑ) — 16.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

ΤΡΙΤΗ
11.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (καὶ ΙΘΑΚΗΝ) — 16.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
21.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ

ΠΕΜΠΤΗ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (ΙΘΑΚΗ) — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
11.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ — 07.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ
16.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ
11.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ (καὶ ΙΘΑΚΗΝ) — 16.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
11.30 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ — 08.45 ΙΟΝΙΟΝ
13.00 ΙΟΝΙΟΝ — 16.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Β' ΜΕΤΑΞΥ ΑΣΤΑΚΟΥ — ΣΑΜΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ

ΕΞ ΑΣΤΑΚΟΥ — ΕΚ ΣΑΜΗΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ
15.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΟΧΛΗΡΑ) — 07.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΟΧΛΗΡΑ)

ΠΕΜΠΤΗ
09.15 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ — 07.00 ΑΓ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (ΟΧΛΗΡΑ)

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ Κ. ΤΣΙΜΑΡΑ
ΤΗΛΕΦ. 277-783 & 270-848

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Ο.Σ.Ε. - Κ.Τ.Ε.Λ.

ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Ο.Σ.Ε.

ΔΙ' ΑΘΗΝΑΣ: 5,20, 6, 6.30, 7, 7.30, 8, 9, 9,45, 10.30, 11,15 12.00, 12.45, 13.30, 14.15 15.00, 15.45, 16.30, 17.20, 17.45, 18.30, 19.15, 20.15, 21.00.

ΔΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ: 7.00 μέσω Ἀθηνῶν, 9.30 μέσω Ρίου, 17.30 μέσω Ἀθηνῶν.

ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ Κ.Τ.Ε.Λ.

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ. Ἐκ Πατρῶν: 5.30, 6.45, 8, 9, 10, 11.30, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.45, 21.15. Ἐξ Ἀθηνῶν: 6.30, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.30, 21.

ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΩΝ — Α